

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Explicatur gratia alternatiuae in regula 8. cancellariae concessa. punct. 23

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

apposita esse. Nam Gonzalez gloss. 35. à num. 10. dicit privilegium distingui ab indulto, ex eo quod privilegium sit nova contra iuris communis regulas specialis concessio, competens personis, quæ alias iure ordinario beneficia conferre non poterant. Indultum vero sit impediendi beneficium, conferendi remotio absque vlla facultatis concessione, cum detur personis alijs habentibus facultatem sibi non probatur; quia existimo reservationem concessione indulti nequaquam tolli, ut pote quæ est lex generalis, sed illa reservatione perseverante facultatem concedi beneficia providendi, ac si reservatio non adesset. Sed quidquid sit de hac distinctione, omnino certum est, quodcumque privilegium, seu indultum Apostolicum datum, ut beneficia reservata optari possit, ex vi huius regulæ tolli, penitusque derogari. Insuperque derogantur quælibet consuetudines etiam immemorales, & quælibet privilegia, seu indulta Apostolica de supradictis beneficiis reservatis disponendi. Quia illa dictio continetia ac non solum refertur ad indulta, & privilegia, sed etiam ad consuetudines immemorales. Tum quia tali dictioni adiungeretur illud verbum etiam quod dispositionem auget. *leg. si quis servum ff. de peculio.* Tum & præcipue quia eadem ratio militat in derogandis consuetudinibus, ac in derogandis privilegijs, & indultis Apostolicis. Gonzalez gloss. 35. quest. 2. à num. 24. Garcia. 5. p. de benef. c. 1. num. 667. Adgero tamen sub hac derogatione privilegiorum, & indultorum non comprehenduntur privilegia concessa disponendi de beneficijs, ac si iure fundationis verè illis dispositio competeret, quæ tunc fuerunt concessa Marchioni Astoricensi, & Duci de Alva. Nam cum ius patronatus ex fundacione competens hac regula non derogetur, neque etiam privilegium illius natum sequens. Idem credo de privilegijs pro limitato tempore concessis, quia hæc reputantur gratia iudicij præiudicij & sub derogatione generali non continentur.

11 Additur insuper ad maiorem reservationis firmitatem, cum derogatoriis derogatorijs, & in olis clausulis, quibuscumque personis, & collegijs concessa, &c. De quorum verborum efficacia optime tractat Gonzalez à gloss. 35. & seqq. illum vides. Ea nunc omitto, quia quæ aliquam difficultatem habent, præd. de legib. dist. de illius derogatione. & dist. de privilegijs, explicata sunt.

PUNCTUM XXIII.

Explicatur gratia alternatiua in reg. 8. Cancellariæ concessa.

Secedit secunda pars nostræ regulæ, quæ de gratia alternatiua loquitur. Voco gratiam alternatiuam, facultatem Episcopis concessam providendi de beneficijs alternatiuam cum Pontifice, ita ut Pontifex sex menses habeat sibi reservatos, sed distinctos, & totidem ordinarijs reliquat. Pontifici namque in alternatiua reservata sunt. Ianuarius, Martius, Maius, Iulius, September, & Novembris. Ordinarijs conceduntur Februarius, Aprilis, Iunius, Augustus, October, December. Pro huius gratiæ explicatione quinque examinanda sunt. Primo, quibus, & quæ gratia concessa sit. Secundo, sub quibus conditionibus sit concessa. Tertio, quæ beneficia comprehendat. Quarto, à quo tempore effectum habeat. Quinto, quando gratia alternatiuæ cesset.

§. I.

Quibus hæc gratia alternatiua concessa sit.

- 1 Soli patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis hæc gratia concessa est.
- 2 Quilibet sit hæc gratia alternatiua.
- 3 An Iunius & December censentur concessi in alternatiua: Probabilius est non concedi.
- 4 Ordinarijs sine resideat, sine non, in supradictis duobus mensibus providere potest.

Circa primum certum est solis Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis hæc gratiam concedi, quia ipsi tantum exprimentur sub dictione *taxatiua duntaxat*. ibi. *Insuper sanctitas sua ad gratificandum Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis intra, ipsi quamvis apud Ecclesias, & dioceses suas verè & personaliter residenz duntaxat.* &c. Dicitio enim *duntaxat*, non solum ad residentiam, sed potius ad personas, quæ obligantur residere, quibus gratia concessa est, refertur. Ergo non licet gratiam extendere ad non expressos. Præterea quia solum conceditur alternatiuam pro beneficijs, quæ sunt de libera Episcopi collatione. Ergo quæ ad alios pertinent, sub hac concessione non comprehenduntur: & ut indubitanter supponunt doctores: Gonzalez ad reg. men. gloss. 42. à num. 1. Garcia de benef. 5. p. cap. 1. num. 683. Ex quibus sit, nec capitulum sede vacante, neque alios ordinarios collatores hæc gratia alternatiuæ rei posse, ut in vna Segobien. canonica. 14. Nouemb. 1588. *Ferd. de castro Sum. Mor. Pars II.*

coram illustrissimo Cardinali Plaro refert Garcia supra n. 683. decessum esse.

2 Quanta sit hæc gratia, seu qualis sit constat ex verbis regulæ. Cum enim ordinarijs (scilicet hac gratia solum relictis essent liberi quatuor menses, Martius, Iunius, September, & December, in quibus de beneficijs alijs non reservatis liberè providere possint, per hæc gratiam sex conceduntur, Iunius, Augustus, Februarius, Aprilis, October, & December, conceduntur ex mensibus Pontificijs, Februarius, Aprilis, Augustus, & October, aduocet tamen Pontifex, & sibi reservat Martium, & Septembrem, qui à Prima reservatione liberi erant, & ordinarijs concessi. Hæc gratia alternatiua non tollit primam reservationem octo mensium, sed illa durare aperit viam providendi de reservatis sub illa conditione, & qualitate residendi. Quæ cessante & vltus alternatiuæ cessat, & intrat reservatio. Alias non iure reservationis, sed iure deuolutionis Pontifex beneficia prouideret, quod non est admittendum, ut ex Callodoro decess. 8. num. 10. de præbend. & ex stylo Cancellariæ comprobatur Barbosa 3. p. alleg. 53. num. 50. Quod si dicas superfluum reservationem sex mensium in concessione alternatiuæ factam, si prima reservatio octo mensium perseverat. Facile respondetur ad idem esse, quia duo menses, scilicet Martius, & September, de nouo reservantur.

3 Difficultas est, an Iunius, & December, qui tam in generali reservatione, quam in alternatiua competunt ordinarijs; eaque de causa vocantur menses fixi; censentur concessi in gratia alternatiua; Nam si in ea conceduntur, non videtur posse ordinarijs beneficia illis duobus mensibus vacantia prouidere, nisi verè, & personaliter resideat. Quia hæc est conditio (ut dicemus) pro vtu alternatiuæ requisita. Quod vero in facultate alternatiuæ concedantur, & sub eisdem conditionibus, videtur manifestum, cum sub eadem clausula, tenoreque verborum, qua Februarius, Augustus, Aprilis, & October conceduntur, & Iunius, & December concessi sint. Adde si Iunius, & December per facultatem alternatiuæ non concederentur, ut quid ibi cum alijs fuerunt expressi: Quod verò scilicet alternatiua ordinarijs competant, non tollit quominus per alternatiuam concedantur; conceduntur namque sub onere residendi, quod onus rectè illis mensibus imponi poterat; quia denuo duo concedebantur, & lucro duorum mensium compensabatur obligatio residendi in omnibus sex mensibus, & pena imposta amittendi ius conferendi, si non resideant; cui obligationi ipsi ordinarij voluntariè consentiant acceptando alternatiuam: & ita tenet Gonzalez gloss. 43. n. 116.

Contrarium defendit Garcia 5. part. de benef. cap. 2. n. 560. affirmatque supradictos duos menses, Iunius, & Decembrem, non concedi in alternatiua, esto ibi apponantur quasi per accidens, & gratia solum demonstrationis, non gratia nouæ concessionis, cum iam fuerint concessi iure ordinario, neque obligationem residendi per alternatiuam petitam illis impostam esse: quia hæc obligatio solum annexatur mensibus per alternatiuam de nouo concessis, non illis, qui iure ordinario competunt; quod vero per alternatiuam non concedantur, ea potest esse ratio, quia alternatiua remouet obstaculum reservationis Callador. decess. 8. num. 6. & 10. de præbend. & decess. 4. num. 2. de privilegijs, & multis allegatis docet Gonzalez gloss. 42. num. 13. Sed in illis duobus mensibus nunquam intravit reservatio. Ergo illi duo menses in alternatiua concessione non intrant. Adde in illis duobus mensibus poterat ordinarijs ex facultate à iure communi sibi concessa prouidere beneficia illis duobus mensibus vacantis, quia reservata non erant. At hæc facultas acceptatione alternatiuæ non videtur impedita, cum per alternatiuam referuntur. Et hæc sententia mihi verior apparet, quam etiam approbat Barbosa 3. p. alleg. 53. num. 44.

4 Ex quo infero ordinarijs sine resideat, sine non resideat, posse prouidere beneficia vacantia mensibus Iunij, & Decembris. Quia non prouidet vigore alternatiuæ, sed ex iure ordinario per alternatiuam non derogato. Nam licet in alternatiua illi duo menses simul cum alijs concedantur, illisque annexatur obligatio residendi, ut alternatiua locus sit; non inde cogitur ordinarijs facultate alternatiuæ vti, cum possit vti ea, quæ sibi à iure conceditur. *argum. textus in cap. licet. in corrigendis. 12. de officio iudicis ordinarij. & cap. cum aliquibus. 4. de rescript. lib. 6.* Denique in concessione alternatiuæ reservauit Pontifex ex octo mensibus sibi alioquin competentibus quatuor, quos nullo modo ordinarijs quantumuis residentibus communicauit, videlicet Ianuariam, Maium, Iulium, & Nouembrem. Quid ergo mirum quod ordinarijs ex quatuor sibi competentibus duo referuntur absque residentia?

obligatione?

**

*

V

§ II.

§. II.

Sub quibus conditionibus gratia alternatiua concedatur.

1. *Vnicuique est conditio, sub qua conceditur, nempe residentia apud Ecclesiam, seu diocesim suam.*
2. *Episcopus absens à diocesi, etiam si prope sit, & cito reuersurus vii alternatiua non potest.*
3. *Si timore mortis, vel violentia à residentia impediatur non impediatur ab usu alternatiua, aliqui sentiunt. Sed contrarium est probabilius.*
4. *Episcopus acceptans alternatiuam non potest postea providere beneficia vacantia mense Martij, & Septembris.*
5. *Proponitur quadam obiectio, & si illi satis.*
6. *Episcopus residens in fine Februarij, esto à principio non resideret, potest beneficium providere vacans tempore quo resedit.*
7. *Acceptans alternatiuam illa vii potest à puncto acceptationis recognita.*
8. *Episcopus residens transfuerit, & cum animo diuertendi, vii potest alternatiua.*
9. *An residens in loco exempto intra diocesim contento, censetur in diocesi residere ad effectum alternatiua. Proponitur affirmatiua pars.*
10. *Negatiua est probabilior.*
11. *Existent in loco sua diocesi contento intra terminos alterius diocesis satisfacti obligationi residentia per hanc regulam expostulata.*
12. *Proutius ab ordinario vigore alternatiua tenetur probare non solum alternatiuam, sed etiam residentiam.*

Circa secundum, sub quibus conditionibus hæc gratia alternatiua concessa Episcopis sit. Respondeo vnicam esse, scilicet veram, & personalem residentiam apud Ecclesiam, seu diocesim suam.

2. Ex qua conditione inferitur Episcopo absentem à sua Ecclesia, vel diocesi, cum beneficium vacat, ut non possit alternatiua; eo quod solum pro tempore veræ, & personalis residentia concedatur. Quod verum est, etiam si prope habeat diocesim, & cito sit ad eam reuersurus, & ex causa legitima abfuerit. Nam hæc non inferunt veram, & personalem residentiam, sed solum moralem, factam, & à iure approbatam, iuxta Trident. sess. 23. cap. 1. de reformat. ibi. *quoniam autem aliquantisper tantum abfuit, ex veterum canonum sententia non videtur abesse, quia statim reuersuri sunt, & cap. ex parte. cap. ad audientiam de clericis non residentibus, & ita tenent, alios referentes, Garc. de benef. 5. p. e. 1. à num. 446. Gonzalez gloss. 43. à num. 11. Barbola 3. de potest. episc. alleg. 53. num. 54. referuntque casum singularem contingentem in Ecclesia Segobienfi. Nam anno 1603. aderat ibi Maximilianus de Austria eius Episcopus gaudens alternatiua, qui profectus est in domum Scurial, ad visitandum Regem Philippum. III. Tum quia cognatur, tum ut gratias ageret, quia cum ad Episcopatum Compostellanum elegerat duobus tantum diebus, videlicet 13. & 14. Aprilis, ex hac tam vrgenti occasione à sua diocesi, & Ecclesia abfuit, quo tempore beneficium vacauit, & reputans prouisionem sibi competere, contulit D. Hieronymo de Padilla suo vicario generali, postea à Pontifice alteri prouisum est vii reseruatum; quia vacauerat in dicta absentia. Hinc orta fuit controuersia, & perducta ad Rotam, ibique discussa, & tandem resolutum fuit pro maiori parte dominorum 26. Martij 1604. non esse locum alternatiua, sed potius reseruati. Neque obstat illa verba regulæ apud Ecclesiam, seu diocesim suam, quæ videntur indicare sufficientes esse prope Ecclesiam, vel diocesim existere; quia illa propositio apud, non pro prope, sed pro in, vel intra est desumenda.*

3. Quid si coactus timore mortis, vel violentia impeditus à tua Ecclesia, vel diocesi abfueris? Respondet Gonzalez in praesenti gloss. 43. num. 200. alternatiuam non impediti; quia non est iustum, ut alternatiua priueris ob non residentiam, quæ tibi est impossibilis: fauetque textus in clement. 1. de foro compet. ibi. *Episcopo malitiose impedito diocesim propriam ingredi, conceditur potestas exercendi Pontificalia, aliisque ad iurisdictionem pertinentia in loco securo viciniori sua diocesi.* A fortiori ergo debet concedi potestas beneficia conferendi. Sed contrarium probabilius apparet. Quia negari non potest re in supra dicto casu veræ, & personaliter à tua diocesi abesse, sed alternatiua conceditur, quamdiu ab ea non abis. Ergo in supra dicto casu cessat concessio. Neque obstat tibi esse impossibile personaliter residere. Nam esto impossibile sit, illud sufficit: quominus alternatiuam sub conditione personalis residentia concessam non coactus quæris. Neque vrget textus in clement. 1. de foro competenti, imo potius ex eo desumi potest argumens ad nostram sententiam confirmandam, siquidem, secluso illo textu non tibi esset licitum iurisdictionem contentiosam in aliena diocesi exercere contra voluntatem diocesani, quantum-

uis impeditus esses propriam diocesim ingredi; quia à iure impediaberis, necessariumque fuit facultas in supra dicto textu concessa, ut ea iurisdictione uti possis. Cum ergo nullibi habeatur te posse facultate alternatiua uti absentem à diocesi etiam inuoluntarie, fit sane in hoc casu non esse locum alternatiua, Garc. 5. p. de benef. c. 1. n. 473.

4. Secundo inferitur Episcopum acceptationem alternatiuam non posse post illius acceptationem providere beneficia vacantia in mense Martij & Septembris, siue resideret, siue non resideret. Quia illi menses esto ordinario competunt seculis alternatiua, at illa acceptata sunt Pontificis; nequit ergo ordinarius se in illis intromittere, præcipue cum in eius voluntate suum non sit alternatiuam acceptatam dimittere, ut late tradit Mandos. conf. 18. n. 8. ad medium. & segg. Putes. decis. 81. n. 2. lib. 3. A chil. decis. 2. n. 3. super reg. de modificandis indultis, & aliis potest episcopus providere in mense Februarij, & Augusti virtute alternatiua, & in mense Martij, & Septembris ob illius quasi dimissionem, & sic alternatiua occasio esset non residendi, & prouisiones apostolicas defraudandi, quod nequam est concedendum, ut bene probat Gonzalez gloss. 43. à n. 106. & 134. Aloysius Riccius in praxi fori ecclesiast. decis. 684. in 1. edit. & resolut. 682. in 2. Barbola 3. p. de potest. episc. alleg. 53. num. 36.

5. Dices, mensem Martium, & Septembrem esse Pontificum, & reseruatum durante alternatiua; at cum hæc cesset, ex quo Episcopus verè, & personaliter non resideret, intat regula reseruatiua 8. mensium, in qua regula Martius, & Septembris, reseruati non sunt, Ergo poterit in illis providere, sic docuit Rota in vna Salmonen, canonicatus coram D. Cantuico 4. Martij 1583, quam refert, & sequitur Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 688. Anast. Germon. de indultis Cardinalium. §. volumus, num. 18. Franciscus Leo in thesauro fori Ecclesiast. cap. 16. num. 4. Limitat autem Garcia, ut procedat casu, quo mense Februarij, & Augusti Episcopus alternatiua vii non possit: nam si illa vii potest, non poterit absens in mensibus Martij, & Septembris providere.

Sed facile supra dictæ obiectioni responderet. Et in primis limitatio Garciae est sine fundamento, & solum ex cogitatis ad euitandum absurdum, quod ex eius sententia inferret. Nam si alternatiua cessat ex qua Episcopus verè, & personaliter non resideret, quo textu, aut qua ratione hæc cessatio impeditur ob residentiam mensis anterioris? Dicendum ergo est alternatiuam quoad proprietatem nequamquam cessare ob non residentiam; esto cesset quoad illius usum; quia usus illius non conceditur, nisi dum est residentia, ex cessatione tamen usus alternatiua, cum ipsa non cesset, non intat regula reseruatiua 8. mensium. Ergo non potest ordinarius in illis mensibus providere. Neque obstat decisio Salmonen, allegata à Garcia, quia ab illa decisione recessit Rota in alia Salmonen, alternatiua 14. Martij 1610. coram D. Lanell. quam, & alias decisiones adducit Aloysius Rice, & Gonzalez ubi sup. Item neque obstat alternatiuam in gratiam Episcopi quidem redeundam in eius dispendium absque eius culpa. Et quoniam contingere potest, ut ex causa vrgenti absens sit à diocesi per totum annum, si igitur in illo providere non potest beneficium vacans in 4. mensibus alias non reseruatis, sicuti possunt alij non gaudentes alternatiua, cum non possit vigore alternatiua in aliquo mense providere; efficitur sane gratiam alternatiua illi fore damnosam. Non inquam obstat, quia his conditionibus illam voluntate acceptauit.

6. Tertio infero episcopum residentem in fine mensis Februarij, esto absens fuerit in principio illius, posse vigore alternatiua providere beneficium vacans tempore quo resedit. Quia usus alternatiuae concessus est quamdiu resideris, quoad ad diem, & horam referendum est. Alias si residentia integri mensis necessaria esset, ut facultate alternatiua episcopus vii possit, sequeretur beneficium vacans in principio mensis Februarij, in quo episcopus resideret, non posse ab ordinario conferri, sed necessario debere expectare, ap forte eius presentia toto integro mense durauerit, quidem ab illa presentia penderat beneficium reseruatum, vel non reseruatum sit. Quod si dicas bene posse ordinariuam tale beneficium conferri, & collationem validam esse, nec rescindendam, quia fuit de tempore habilis & est usus alteri quaesitum, ut ex decisione Papiensi 10. Aprilis 1617. dicit Barbola allegat. 43. num. 55. Hinc manifestè inferitur, tale beneficium liberum esse, neque eius libertatem pendente esse ex futuro euentu residentia, vel non residentia; sed punctum vacationis spectandum esse pro eius reseruatiua, vel libertate, ut in aliis relatis probat Gonzalez in praesenti gloss. 43. quasi 5. num. 41. Garcia 5. p. de benef. c. 1. num. 695.

Neque obstat quod Rota in vna Fauentina canonicatus, 16. Decembris 1583. quam supra dicti doctores referunt, & expresse aduerbium illud *quamdiu*, non diebus mensis, sed mense integro referendum esse, quia loquitur de mense Septembris, qui hæc alternatiua integraliter est reseruatam.

7. Quarto infero acceptationem alternatiuam in mense Februarij, posse illa vii à puncto acceptationis recognita; quia ab

ab eo tempore gratia conceditur, & constat ex illis verbis regula. Quibus ab eo receptis, & recognitis tunc demum, & non antea nisi incipiant gratia supradicta. Neque obstat alternatiua non esse concessam in principio mensis, ac proinde mensis esse referuatum; quia est referuatum quoad dies, in quibus alternatiua non erat concessa, caruit tamen reservatione à puncto acceptationis, & recognitionis. Et non est inconueniens aliquem mensis referuatum esse, & non referuatum secundum diuersos dies, vt patet manifestè in mense, in quo moritur Pontifex. & alius non eligitur; quia tunc à puncto mortis cessat referuatio, esto mensis in principio referuatus fuerit. Et idem est si ordinarius eligeretur in Cardinalem in medio mensis, cessaret à puncto electionis referuatio, consentiant Garcia, & Gonzalez supra.

¶ Quinto infero Episcopum residentem verè, & personaliter mense Februarij. Aprilis, seu alio per alternatiuam concessio, esto referuata transeunt, & cum animo diuertendi, gaudent alternatiua illo tempore, & beneficia tunc vacantia prouidere possunt: quia alternatiua conceditur, quamdiu est vera, & personalis residentia, quæ certè non tollitur ex animo citò reuertendi: si enim absentia breuissima à diocesi sufficiens est alternatiuæ vsum impedire; quia verè, & personaliter abes à diocesi, cur non præsentia breuissima sufficiens erit alternatiuæ vsum concedere; si quidem sola vera, & personalis præsentia expostulatur; Allegare autem esse expostulatam præsentiam continui procedentem ex animo permanendi, videtur sine fundamento. Tum quia regula verba id non indicant, Tum quia alternatiua, quæ reservationem tollit, & res ad terminos iuris communis reducit, fauorabilis est, & amplianda: & ita absolute tenet Garcia 5. p. de ben. episc. cap. 1. num. 701 & in eam propendit Gonzalez gloss. 41. num. 173, & 178. Solum obstat, quod sæpe à Rota contrarium fuerit decisum, vt ex multis resolutionibus Rotæ, quas supradicti doctores referunt, videri potest. At vt ipsimet doctores norant, iam Rota incepit ab ea sententia recedere contenta vera, & personali præsentia, siue permanens fuerit, siue non.

Denique pro explicatione huius conditionis triplex restat difficultas examinanda. Prima; an Episcopus residens in loco exempto intra diocesim contento censetur in diocesi residere ad effectum alternatiuæ; Secunda, an e contra existentia in loco for diocesis contento intra terminos alterius sufficit pro residentia; Tertia, an prouisus ab ordinario vigore alternatiuæ in mensibus aliis referuatis, teneatur contra prouisum Apostolicum probare non solum acceptationem alternatiuæ, sed etiam Episcopi residentiam in diocesi?

¶ Circa primam difficultatem Gonzalez gloss. 43. quæst. 7. n. 187. affirmatiuam partem tenet ex motu ratione; quia locus sine exemptus est à diocesi, & ad diocesim pertinet, vt probat text. in cap. cum Episcopus, de officio ordinarij, lib. 6. & element. 2. §. simili modo, de privilegijs, dicitur enim in iis textibus posse Episcopum in quouis loco suæ diocesis pro tribunali sedere, excepto loco exempto. Ergo locus exemptus ad diocesim pertinet. Aliis non exipere à regula primo posita, & tradit Glossa in dem. 1. de foro comper. verb. aut eorum partij, vers. quod si in aliquo loco diocesis sustinet exempto, Roland. cons. 53. num. 7. vol. 3. & alij. Præterea in hac loca, & personas exemptas suæ diocesis potest Episcopus iurisdictionem in pluribus casibus exercere, vt constat ex cap. 1. de privilegijs, lib. 6. & ex Trident. sess. 7. cap. 8. & sess. 21. cap. 8. & sess. 24. cap. 9. & 11. de reformat. Ergo locus exemptus non solum materialiter, & quoad situm est de diocesi, sed etiam formaliter quoad illius iurisdictionem. Adde residentiam petitam in alternatiua odiosam esse, & restringendam, quia est grauamen à iure communi alienum, Ergo qualicumque residentia in diocesi sufficiens esse debet, sed locus exemptus est in diocesi quoad situm, & quoad iurisdictionem sæpe. Ergo sufficit residentia in illo quoad hunc effectum gaudenti alternatiua.

¶ Verum probabilius censo oppositum cum Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 704. Quia locus exemptus ideo vocatur exemptus, quia exemptus est à iurisdictione, & potestate diocesani, intra cuius diocesim continetur, ita vt ibidem existens neque ligare legibus, & statutis possit, neque ibi delinquentes, commorantes punire, reparantur namque quoad gubernationem, ac si extra diocesim existerent, vt pluribus firmat Felin. in cap. graue, num. 2. de officio ordinarij. Rol. cons. 54. à num. 23. volum. 1. Ludouic. Gomez. in §. statut. cap. 2. de consuet. in 6. num. 84. & alij. Sed residentia in diocesi ea de causa expostulatur in alternatiua, vt Episcopus tamquam pastor oues proprias suis legibus, & statutis regat, illique assit. Cum ergo existentes in loco exempto oues proprias non sint, neque illas regere possit: efficitur sanè istam residentiam non esse in alternatiua expostulatam. Neque obstat in aliquibus casibus esse diocesano commissam potestatem in locum, & personas exemptas, quo minus locus exemptus, & persona illius verè, & absolute exempti dicantur; quia illa subiectio rata est, & singularis, & leges frequenter contingentia, & modum ordinatum procedendi respiciunt, illo tamen casu occurrente si ad exercendam suam iurisdictionem in illo loco exempto existeret, Ford. de Castro Sum. Mor. Pars II.

credo sufficienter tunc in diocesi residere, quia iam residet iurisdictionem exercens, & consequenter, vt superior regens subditos, & tanquam pastor proprias oues agnoscens.

¶ In secunda difficultate alicui videri posset residentem in loco illo intra alienam diocesim existente non satisfacere residentia in hac regula expostulata. Quia residentia, quæ ibidem expostulatur, est ad minus illa, quæ fit satis obligationi imposta ratione officij residendi, de qua Concil. Trident. sess. 25. c. 1. de reformat. Sed negari non potest huic obligationi non fieri satis residentia in loco ita remoto à diocesi, si quidem diocesis inde rectè gubernari non potest. Ergo.

¶ Nihilominus ad effectum alternatiuæ credo talem residentiam sufficientem esse, tradit Garcia 5. part. de benef. c. 1. n. 704. & tenetur à facta congregatione sic declaratum esse in fauorem Maximil. de Austria Archiepiscopi Compostellani, qui aliquo tempore in quadam parochia Zamorem, ciuitatis residit, ob quam residentia non fuit priuatus alternatiua. Ratio esse potest, quia alternatiua conceditur Episcopo verè, & personaliter in sua ecclesia, vel diocesi residenti tempore quo beneficium vacat. vt dictum est, sed sic residens, verè in diocesi residet sua quando beneficium vacat cum residet in loco illius, in quo iurisdictionem contentiosam exercere potest. Ergo. Neque obstat hac residentia non satisfacere obligationi residendi, si longo tempore continetur, hoc enim non restat quominus verè, & personaliter in diocesi residet, & vsum alternatiuæ habere possit, alias residens in loco remoto, continuo tamen suæ diocesis, & in commodo regimini non gauderet alternatiua, quod sine fundamento diceretur. Sicut enim optimè aliqua residentia, si continua sit, non satisfacere Episcopum obligationi residendi ad effectum gubernandi Episcopatum, satisfacere tamen obligationi residendi ad effectum gaudenti alternatiua, Quia ad effectum gubernandi Episcopatum opus est permanenti residentia in Ecclesia cathedrali, & in locis præcipuis; ad effectum vero gaudenti alternatiua sufficit breuis, & momentanea residentia in qualibet diocesis parte tempore vacationis contingens.

¶ Pro tertia difficultate, an prouisus ab ordinario obligationem habeat probandi non tantum alternatiuam, sed residentiam in diocesi, est aliqua ratio dubitandi, quæ à tali obligatione eum videtur excusare. Cum enim Episcopus in sua Ecclesia, vel diocesi debeat existere ratione officij, & muneris sibi impeni, & nemo præsumendus sit à sua obligatione deficiere, sed potius præsumitur satisfacere, efficitur sanè Episcopum præsumendum esse in sua Ecclesia, vel diocesi existere; quia ibi præsumitur quis residere, vbi residentia habet obligationem, vt alijs relatis tradit Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 16. n. 4. & 5. Mascard. de probat. concl. 5. num. 5. & concl. 127. num. 1. & 2. Tiracquel. in leg. conuincibili gloss. 8. num. 30. & 31. Ergo prouisus ordinarius obligationem non habet probandi residentiam sui Episcopi tempore vacationis; si quidem pro se habet iuris præsumptionem quæ est liquidissima probatio.

¶ Nihilominus tenendum omnino est obligatum esse prouisum ordinarium probare non solum alternatiuam, sed etiam residentiam veram, & personalem Episcopi tempore vacationis. Gonzalez glossa 43. num. 52. & segg. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 502. & tenetur, sic sæpe à Rota fuisse decisum. Ratio ea est, quia vt Episcopus vt possit alternatiua, non solum illam acceptare debet, sed etiam in diocesi residere tempore vacationis beneficij. Ergo fundans se in alternatiua non solum illam, sed residentiam probare tenetur, cum absque residentia nullius vtilitatis sit alternatiua. Neq; ab hac probatione excusatur ex præsumptione iuris residentia, quia ius non absolute præsumit Episcopum semper, & quolibet momento temporis verè, & personaliter in diocesi residere, cum potius supponat plures causas vigentes, occurrere, quæ ab residentia excusant, & per aliquot menses licentiam concedat, vt à diocesi absit, solum enim præsumit regulariter ibi adesse. At hæc regularis, & communis residentia non sufficit ad vsum alternatiuæ, cum in ea requiratur expressè vera, & personalis residentia de tempore vacationis. Ergo hæc personalis residentia necessariò probanda est. Fateor tamen huius personalis residentia non semper exactam probationem requirit, sed aliqualem sufficere, vt si plene probates tempore proximo antecedenti vacationi Episcopum in diocesi residere, ex illa probatione censendus est probare residentiam tempore vacationis, eo quod non præsumatur mutatio.

§ III.

Ad quæ beneficia se extendit alternatiua.

1. Comprehenduntur beneficia de Episcopi libera collatione.
2. In beneficijs, quæ sunt de prouisione Episcopi, & capituli, possitne alternatiua intrare; Prop onitur dubitandi ratio.
3. Si prouisio diuisa est per vices, & beneficium vacat in mensibus alternatis, Episcopo competit illius prouisio si est iuribus Episcopi.
4. Si diuisio facta est per choros, Episcopus gaudet alternatiua in sex mensibus.

- 5 Quid si diuisio facta sit per menses?
- 6 Quid per annos?
- 7 Quid per hebdomadas?
- 8 Valer pactum, & concordia prouidendi beneficia per supradictos turnos.
- 9 Quae beneficia censentur esse libera collationis episcopi.
- 10 In his non tam proprietates, quam possessio spectanda est.

Tertium, quod examinandum proposuimus, est, quae beneficia alternatiua comprehendit. Et dicendum est comprehendere omnia beneficia cum cura, & sine cura, regularia, & secularia ad liberam ipsorum episcoporum dumtaxat, & non aliorum cum eis dispositionem, seu praesentationem, vel electionem, illa dicuntur ad liberam episcoporum dispositionem pertinere, quae episcopi absque alterius dispositione, electione, praesentatione, consilio, consensu, vel interuentu, aut alias prouidere possunt, ut dicit Regula, & notat Gonzalez gloss. 45. num. 10. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 475. Quapropter beneficia, quae episcopi conferre non possunt, quia capitulum eligat, praesentet, vel aliquo modo cum illo disponat, non comprehenduntur in alternatiua. Quia non sunt de libera eius collatione: libera enim collatio dicitur, quae solum à voluntate conferentis pendet, contingere tamen potest, ut beneficij collatio ad episcopum, & capitulum vel alium inferiorem insimul pertineat, electio veto, seu praesentatio soli episcopo competat: at ex tali concurrentia non impeditur alternatiua, quia prima beneficij prouisio, quae attenditur libera est, alia ex illa necessario sequitur, & notat Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 733.

2 Difficultas etgo est, an in beneficiis quae sunt de prouisione episcopi, & capituli possit alternatiua intrare, itante concordia inter episcopum, & capitulum quod prouisio sit per turnos, iuxta cap. ult. de praebendis, in 6. & element. 1. de iure patronat. Et ratio difficultatis est, quia episcopus tunc non prouidet iure proprio, sed iure indiuiduo, & communi competenti sibi, & capitulo. Ergo illud beneficium non est de sua libera collatione.

3 Pro resolutione praemittendum est, multipliciter hinc concordiam fieri posse inter episcopum & capitulum. Primo namque diuidere possunt prouisionem per vices. Secundo, per choros, seu latera. Tertio, per menses. Quarto, per annos. Sexto, per hebdomadas. Si prouisio diuisa sit per vices, hoc est vt vna vice prouideat episcopus, alia prouideat capitulum, & beneficium vacet in mensibus alternatis, episcopo competit illius prouisio, si tempore vacationis est turnus episcopi. Gonzalez gloss. 45. §. 1. num. 13. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. n. 709. referuntque saepe à Rota deciderunt esse. Ratio est quia illo casu episcopus absque interuentu capituli prouidet beneficium. Ergo est de eius libera collatione. Neque tunc dicendum est de iure communi conferre: siquidem conferit iure proprio vigore concordiae. Nam est radicale ius conferendi commune sit episcopo, & capitulo, at facta concordia quoad exercitium, & vltim qui attenditur, diuisum est, ita vt integrè, & solidum vnicuique competat in suo turno absque vilo alterius interuentu. Notanter dixi, si tempore vacationis est turnus episcopi. Nam si est turnus capituli, cum capitulum alternatiua gaudere non possit, non poterit prouidere, nisi vacatio contingat illis 4 mensibus ordinariis Martij, Iulij, Septembris, & Decembris. Quapropter si vacatio contingat mense Februarij, qui est alternatus, & episcopus sit in turno, ad eum pertinet prouisio. Si autem capitulum est in turno, Papa prouidebit: quia sibi est reseruatum, eo quod beneficium tunc non sit de libera episcopi collatione. Duo ergo ad horum beneficiorum prouisionem concurrere debent, & quod prouidens sit in turno, & quod beneficium vacet in mente sibi competente.

4 Si autem diuisio facta sit per choros, seu latera, ita vt beneficia vacantia ex choro dextero pertineant ad episcopum, & vacantia ex sinistro ad capitulum, certum est episcopum gaudere alternatiua omnibus sex mensibus sibi concessis, si in illis beneficia ex choro dextero vacauerint. Capitulum autem prouidet, si ex sinistro choro vacauerint in 4 mensibus à iure concessis. Gonzalez gloss. 45. §. 1. num. 36. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. num. 710.

5 Verum diuisio facta per menses ita vt vnus mensis competat episcopo, alius capitulo, cum haec diuisio solum fieri possit circa illos 4 menses, ordinarios Martij, Iulij, Septembris, & Decembris, quia reliqui sunt reseruati, vt alternatiua intrat, necessario in hac diuisio competere debent episcopo Martij, & Septembris, vt loco illorum illi Pontifex concedat Februarium, Aprilem, Augustum, & Octobrem. Nam si Iunij, & Decembris competent, cum hi menses non permittentur, sed fixi persisterent, episcopus gaudere non poterit alternatiua, aliàs capitulum perderet prouisionem sibi competentem in mensibus Martij & Septembris, qui sunt per alternatiua reseruati. Gonzalez à num. 78. Garcia à num. 711.

6 In diuisioe per annos facta clarum est alternatiua intrare posse illo anno, qui est de turno episcopi, cum pro illo anno sit de libera illius collatione beneficium vacans, scilicet de

illo anno, qui est de turno capituli, cum tunc ad episcopum non pertineat prouisio. Gonzalez num. 55. Garcia num. 714.

7 At si diuisio facta sit per hebdomadas, aut dies nequaquam alternatiua intrare potest, etiam comparatione episcopi. Quia haec diuisio diuisioi alternatiuae obstat. Diuisio namque alternatiuae est per menses, sed duplex mensis Apostolicus, & ordinarius in eadem hebdomada concurrere possunt. Ergo diuisio per hebdomadas obstat alternatiuae. Gonzalez & Garcia supra. Quod si inquiras, quando turnus vnus censetur consumptus, vt alius succedat? Respondeo tunc censeri consumptum, quando effectum habuit, v. g. quando praesentatus institutus est, quando electus fuit confirmatus, quando prouisus prouisionem accepit, quia ante institutionem, confirmationem, collationem, acceptionem ius in beneficium non acquiritur. Secundo censetur turnus consumptus, si culpa ipsius prouisio effectum non habuit, vt quia culpabiliter inabilem prouidit, vel morosus fuit in prouidendo, ob cuius causam fuit facta ad superiores deuolutio: quia æquum non est, vt negligentia vnus alteri sit damnosa. cap. damnus. 86. de Reg. iuris, in 6. & latè haec omnia prosequitur Gonz. gloss. 45. §. 3. per totum.

8 Sed est dubium, an valeat pactum, vel concordia prouidendi beneficia per supradictos turnos post acceptatam alternatiua, vel tempore quo tractatur de eius acceptione. Et ratio dubitandi est: quia licet valida sit haec concordia causa vitandi lites, vt dicitur in clem. 1. de iure patron. & cap. fin. de praebendis, in 6. at in derogationem, & fraudem sedis Apostolicae reservationum illius non videtur valere posse. Tum quia dolus, & fraus nemini patrocinari debet. Tum quia inferior non valet iuris, superioris praedictare, aut aliquo modo diminueret, cap. cum inferior, cap. quod super his, de maior. & obedientia, clem. 1. Romani, de electione. Quando autem concordia fit post concessam alternatiua, vel tempore quo de illa tractatur, praesentatur episcopum velle iura Pontificis, & illius reservationis diminueret; si quidem beneficium reseruatum ob regulam 8. mensium, facta concordia efficiuntur libera ab illa reservatione, ob priuilegium alternatiuae, & iustum non est, vt talis concordia valeat ad effectum gaudendi alternatiua, nisi ex certa licentia à sede Apostolica confirmata sit, docet Gonz. reg. 8. mensium gloss. 45. §. num. 72. Verius tamen est validam esse supra dictam concordiam, eo quod episcopi, aliiue praesentatoribus illam facere sit permittum, Neque derogatio reservationis est vitare potest: quia est per accidens, & in consequentiam vnus iuris proprij, ac prouide non fraudulenta, nec dolosa. leg. nullus. 56. ff. de Reg. iuris. & ibi glossa.

9 Insuper regula alternatiua explicans beneficia liberae collationis, ea dicit esse, quae absque consensu, consilio, & interuentu capituli episcopus prouidere possit. Vnde è contrario beneficia, quae prouidere episcopus non potest absque alterius consensu, consilio, aliove requisito, non sunt liberae collationis, si quidem pendet ab aliorum actione, & licet aliquando ab his non penderet quoad valorem collationis, hoc non tollit liberæ collationis impedimentum, sufficit namque vt penderet quoad debitum modum procedendi, vt latius Gonzalez gloss. 46. 47. 48. & 49. vbi bene explicat differentiam consensu, consilij, interuentus, licentiae, mandati, & similibus, & qua ratione ad valorem actus esse possint requisita.

10 Aduerto tamen in his non tam proprietatem, quam possessionem spectandam esse, si enim quis sit in quali possessione praesentandi, consentiendi, consulendi, assistendi, aliamve actionem efficiendi ad prouisionem requisitam; tamen quoad proprietatem legitimo iure careat, hoc sufficit, vt beneficium liberae collationis non dicatur. Quia in iure conferendi potius attenditur possessio, quam proprietates, ex textu expresso in c. cum sim. c. cum Ecclesia Sutrina, de causa possess. & proprietatis, & etiam tradit Gonzalez gloss. 45. §. 3. per totum. Garcia 5. part. de benef. cap. 1. n. 478. pluribusque Rota decisionibus comprobatur. Et Addunt non requiri in his plenam, & integram probationem, sed semiplenam sufficere, quia non agitur directè de pertinetia collationis, sed indirectè ad effectum alternatiuae.

S. IV.

A quo tempore incipiat gratia alternatiuae effectum habere.

- 1 Incipit à puncto quo acceptatio alternatiua à datario fuerit recognita.
- 2 Qui modò seruandus est in acceptione huius alternatiuae.
- 3 An auique notitia alternatiua possit validè, & licet illa vti? Propositur dubitandi ratio.
- 4 Valide potest alternatiua vti.
- 5 Illicite tamen vteris, nisi moraliter tibi constet recognitum esse.
- 6 Sciant verissimi notitia potest beneficium sub conditione prouideri.
- 7 Sciant vacationibus dubitandi num. 3. adductis.
- 8 Qualiter acceptionem alternatiuae probare tenentur iuridici, vel prouisus ab illo.

- 9 An facta acceptatione alternatiua possit illius poenitere? Proponitur dubitandi ratio.
- 10 Pro decisione premitur quadam distinctio.
- 11 Anie recognitionem poenitere potes, sed teneris noneris data-rium.
- 12 Si nunciis, vel datarius de renouatione monitus non est, fir- ma persistit acceptatio alternatiua.

SI de puncto, à quo incipit gratia alternatiua effectum habere, loquamur, dicendum est, illum habere, à puncto quo acceptatio alternatiua per ipsum facta, recognita à Datario fuerit. Hanc acceptationem alternatiua episcopus facere debet per parentes litteras manu propria subscriptas, si uero sigillo munitas, & in sua quisque ciuitate, vel diocesi datas.

Primo fieri debet ab episcopo libere, quia nemo cogendus est gratiam acceptare, arguuntur leges, in uero, 69. ff. de Reg. iur. Modus acceptationis est per parentes litteras, hoc est per litteras apertas, & de se manifestas, iuxta textum in cap. patentes litteris, de. priuilegiis. Et cap. primo de temporib. ordination. in 6. Et cap. 1. de officio ordinarij. in 6. Et Clement. 1. §. nos itaque, de iur. iurando. Ille igitur parentes litteras dicantur, quæ legi aperiri que possunt absque sigilli, clausuræque illarum violatione. Qui qualitati non obstat, quod notanda, phatæque sint, aliquaque charta cooperata, colligitur ex leg. hac consuetudina. Codic. de testamentis. Et leg. 1. Et sequent. ff. quemadmodum testamur. aperiant. Et notauit in præfati Gonzalez gloss. 59. in fine. Garcia §. part. de benefice. cap. primo. num. 488.

Præterea hæc patentes litteræ debent esse manu Episcopi subscriptæ, quia subscriptione approbat acceptationem. §. 1. in situ. de emptione. Et uendit. Et leg. si in stipularis, 126. §. Cbrystoforus. ff. de uerbor. obligatione. Probabile tamen est sufficere litteras acceptationis manu propria scribere, si in ipsa scriptura dicitur manu propria scriptas esse esse subscriptas non sint, quia hæc descriptio sic expressa subscriptioni æquiualeat, præcipue in causa fauorabili, qualis est hæc de causa alternatiua; ut expresse probat textus in leg. cum antiquibus, Codic. de testamentis. Quod licet dicendum est de notario instrumentum conscientie, in quo necessaria est subscriptio, tam ex stylo, tum ob uiuandam salutarem, tertique præiudicium, sic pluribus exornans Gonzalez gloss. 60. à num. 34. Hoc intelligendum est, casu quo Episcopus scribere possit: nam si daretur casus quo omnino impeditus esset manu alterius possit subscribere, arguuntur leg. Dinius. ff. de in integrum restit. Et tradit Rebuff. tract. de nominationib. quæ si 10. n. 1. §. 5. Et seqq.

Ultra subscriptionem, ut omnis fraudis occasio uideatur, debent litteræ supradictæ sigillo proprio muniti. Illud autem dicitur sigillum proprium, ex quo sigillans cognoscitur, cap. inter dilectos, de fide instrumentor. Et cap. significauit, de appellacionib. Alias, si ex sigilli impressione non est satis cognitum sigillans, nullius effectus erit, ut bene dicit Abbas in dicto cap. inter dilectos, in 4. Felio, n. 5. Menoch. de presumpt. lib. 2. præf. 57. n. 3. Et de arbitrar. casu 118. num. 12. Quod uero hæc litteræ patentes sigillo episcopi magno, vel paruo sigillatæ sint parum interest, cum regula solum expostulet esse sigillo proprio munitas. Et hinc constat præsentiam testium, & subscriptionem notariæ necessarium non esse, utpote quæ à regula non expostulantur, tamen conuenientissima sint, ut omnis fraudis occasio uideatur, & facilius à Datario recognoscantur. Item subscribi, & sigillari debent hæc litteræ in propria ciuitate, vel diocesi, ut sic residentiæ expostulata in alternatiua ab acceptatione incipit.

Litteras uero sic subscriptas, & sigillatas transmittere episcopus tenetur ad Datarium Pontificis, ad cuius transmissionem necessarius non est specialis nuntius sed sufficit ordinarius, & generalis, quia ipse non acceptat, sed acceptationem defert, & ideo in regula nihil de modo transmissionis præferitur. Et eadem ratione non requiritur, ut nuntius deferens has litteras Datario, illique nomine episcopi præsentans habeat speciale mandatum, ex eo enim, quod illi fuerint transmissæ, de mandato præsumitur, & hoc sufficit.

Datario uero receptas litteras recognoscit, recognoscit namque an fuerint conditiones supradictæ in illis seruate: cum enim omnes illæ sint pro forma requisitæ, & cuiuslibet illarum defectus totum rescriptum uideatur, cap. cum dilecti, de rescriptis, exactè Datarium recognitionem facere tenetur, Modus autem faciendi hanc recognitionem est per testes à parte episcopi, seu illius qui litteras referunt, Datario productos, qui deponere debent illam esse subscriptionem, & sigillum illius episcopi, qui litteras patentes transmittit. Aliquando hæc diligentia necessaria non est, si ex aliis instrumentis, & litteris, subscriptis, & sigillatis episcopi satis cognitum sit. De hac recognitione solet Datarius fidem facere, & merito, ut clarius de recognitione constat, & lites uidentur. Facta recognitione nihil amplius requiritur, sed ab illo puncto, quo litteræ patentes sub prædicta forma receptæ, & recognitæ sunt à Datario, episcopus gaudet alternatiua, quia sic in supradicta regula cauetur. Quapropter, ut supra dixi contingere potest, ut unus, & idem mensis, & Ford. de Castro Sum. Mor. Pars II.

una, & eadem dies sit reseruata, & non reseruata secundum diuersa tempora. Nam ante recognitionem acceptationis alternatiua reseruata erat, facta recognitione tollitur reseruatio, hæc omnia, quia difficultate caret, breuiter perstringo, latius tradita à Gonzalez à gloss. 59. Et seqq.

Difficultas ergo est, an absque notitia alternatiua recognitionem, possit alternatiua beneficio uti? Videris nec ualide, nec licite uti posse. Non ualide, quia alternatiua est beneficium, & gratia, quæ fita non est, quousque notitiam illius habes, ut tradit Bartol. in leg. fin. numero quarto. ff. de constitutionib. princip. & pluribus exornat Menoch. de arbitrar. casu 185. num. 30. Et seqq. Thom. Sanchez lib. 3. disputat. 36. numero secundo. Molina de Hispanor. primogeni. libro secundo, cap. 2. num. 98. & alij. Item per alternatiua conceditur episcopo potestas de beneficiis alias reseruatis prouidendi in alternatiua (ut sæpe dictum est) non remouet reseruationem abrogando, sed potius in ea dispensando, sed potestas, & iurisdicção de beneficiis prouidendi effectum non habet ante notitiam, ut docet Mandosius reg. 52. quæst. 25. numero quinto, cum aliis. Ergo neque alternatiua. Deinde nec licite alternatiua uti potes, antequam moraliter tibi constet acceptationem illius recognitionem esse à Datario. Nam usque ad illam recognitionem lege reseruationis adstringeris, sed contra legem certam præualere non potest alternatiua dubia. Ergo licite illa ueris, dum tibi non constat de acceptationis recognitione. Adde in vacatione beneficiorum non esse permissum uti ueris simili notitia vacationis, quia certa moraliter requiritur ex reg. 27. Cancell. Ergo similiter non erit tibi licitum uti facultate beneficia prouidendi ob ueris similem notitiam recognitionis alternatiua.

Dicendum est primo ualide te posse alternatiua uti, antequam recognitionis illius habes notitiam. Gonzalez gloss. 65. num. 20. Garcia §. 1. de benefice. cap. 1. num. 764. & referunt à Rota aliquoties fuisse decisum. Ratio desumitur ex ipsis uerbis regulæ, quæ manifestè indicant alternatiua competere episcopo cum effecta à puncto recognitionis: inquit enim regula, quibus, id est litteris, à Datario receptis, Et recognitionis tunc demum Et non antea uti incipiunt gratia supradicta. Ergo ad usum supradictæ gratiæ sola recognitio Datarij requiritur absque scientia recognitionis, alias Pontifex hanc scientiam esse necessariam exprimit.

Dico secundo illicite alternatiua ueris, si ex coniecturis tibi moraliter non constat esse Romæ acceptatam ob rationem dictam. Quia cum sis certus de lege reseruationis, ab illa te eximere non potes, nisi de exceptione etiam certus sis, Nam in casu æqualis dubij lex reseruationis cum possidet, præualere debet. Garcia §. part. de benefice. cap. primo n. 777.

Dico tertio, si uerisimiliter præsumis Romæ esse acceptatam, & recognitionem alternatiua, aut de recognitione dubitas, poteris beneficium uacans prouidere, sub conditione, si de facto Romanæ recognita sit acceptatio. Quia ex hac prouisione nullum præiudicium Pontifici accrescit, & ex alia parte iure tibi per alternatiua concessio ueris: collatio tamen habebit effectum, si uera fuerit conditio, secus si uera non fuerit. Prouisus uero possessionem capere non potest, quousque conditionem appositam ueram esse cognouerit ob periculum intrusionis, & ita cauere debet ordinarius in litteris collationis. Garcia supra num. 778. Et 779.

Ex his facile erit rationes dubitandi soluere. Ad primam admitto alternatiua esse beneficium, & gratiam, nego tamen non ualere ante notitiam illius; ualere quidem; est illo uti licite non possis, sufficit quod tuo nomine sit Romæ acceptatam, ut de facto sit cum nuntius tuas patentes litteras Datario præsentat. Thom. Sanchez lib. 3. disputat. 36. num. 6. Suarez de legib. lib. 8. cap. 25. num. 10. Et 15. Valq. 1. 2. disputat. 156. à n. 30. Secundo respondeo alternatiua non tibi concedi per recognitionem litterarum illarum acceptantiam, quia per legem est iam concessa iis, quorum litteræ fuerint recognitæ. Cum ergo recognitio non sit alternatiua concessio, sed conditio, ut concessio habeat effectum, posita illa conditio effectum habebit, tamen illius non habes notitiam; quia iam habes notitiam concessionis. Et hinc soluitur secunda ratio. Concedo potestatem prouidendi de beneficiis exerceri non posse nec licite, nec ualide ante notitiam illius; nego tamen ante recognitionem acceptationis te non habere notitiam huius facultatis per alternatiua concessæ: habes equidem nam si alternatiua est solum remotio reseruationis, iam habes notitiam ordinariæ potestatis, uirtute cuius beneficium prouides. Si autem alternatiua aperit uiam resignationi, concedens facultatem de beneficiis prouidendi, cum hæc facultas de iure per legem sub conditione recognitionis, iam illius habes notitiam, esto notitiam conditionis non habes. Ad tertiam rationem de illicito usu, constat ex 2. & 3. conclusione. Ad quartam admitto antecedens, non posse prouideri beneficium, nisi constet uacans esse, quia ita cauetur, & metiro in supradicta regula de ueris simili notitias ne detur locus captandæ mortis. At in præfati hæc ratio non militat, cum iam constet de vacatione, & solum controuersia sit de competenti prouisione.

Secunda difficultas circa hanc acceptationem alternatiua, est

est qua ratione illam probare teneatur, tam ordinarius illa utens quam prouisus ab illo? Esse necessariam probationem certum est. Tum quia alternatiua est facultas, & priuilegium. Priuilegium autem non presumitur. Tum quia expoliatur plures solemnitates, & conditiones, quae ad factum pertinent, quae certe non presumuntur, ut late Menochius de praesumpt. lib. 6. praesumpt. 14 per totam. Probanda ergo est alternatiua primo per testimonium datum à Datario de literarum recognitione: hoc enim plenissimam fidem facit nam ad hunc effectum praestari solet. Secundo probatur per librum Datariae, quia in ipso huiusmodi acceptationes describuntur. Tertio Romae probatur per fidem cuiuslibet notarij testantis in libro Datariae acceptationem esse descriptam, quia non presumitur fallere. Quarto probatur per testes, si deponant de recognitione acceptationis. Item si deponant episcopum esse in quali possessione conferendi vigore alternatiuae. Nam cito haec testificatio, sicut & illa quae de publica voce, & fama deponeret, solum constituit semiplenam probationem, sufficit, ut prouisus ab ordinario praerogatur, quia pro illo est praesumptio. Sic Garcia 5. de benef. cap. 1. num. 499. Gonzalez gloss. 62. m. 28. & conducat quae tradit gloss. 45. §. 2. m. 49.

9 Tertia difficultas est, an facti acceptatione alternatiuae possit episcopus poenitere, & se ad commune ius reducere? Ratio dubitandi est; quia est gratia, & beneficium, ut constat ex verbis regulae, ibi *qui gratiam alternatiuae*, &c. Sed nullus tenetur gratia sibi concessa uti, sed illi credere potest. Ergo nec tenetur uti alternatiua.

10 Pro huius difficultatis decisione distinguenda sunt quo tempore, in quibus haec cessio, & renunciatio esse potest. Primum est ante recognitionem, & approbationem Datarij. Secundum post illius recognitionem.

11 Et quidem ante recognitionem Datarij certum est te poenitere posse: quia ante illius recognitionem nihil tibi est concessum, sed tu procuras, concedatur: desistere ergo potes à procuratore, & tradit expressè Gonzalez glossa 63. à num. 21.

Solum est dubium, an de hac poenitentia, & de acceptationis reuocatione teneatur Datarium, vel nuncium monere, ne litterae à te missae etiam reuocentur recognoscantur, & approbentur.

Non desunt doctores, qui sentiant te nullam huius reuocationis obligatum esse dare notitiam, sed eo ipso, quo acceptationem reuocas, manere cum effectu reuocatum. Quia iam non est voluntaria illa acceptatio, vel ut melius dicam, iam non est acceptatio, quae cognoscatur, esto fuerit ante reuocationem.

Dicendum tamen est, te obligatum esse in conscientia huius reuocationis dare notitiam, quia satis probabile est ex vi reuocationis non intimatae cessare acceptationem factam: cessante autem acceptatione, si nuncius, vel Datarium non monetur, periculum est, ut litterae nullae acceptentur, & Pontifex irridatur. & in suis prouisionibus pariatur detrimentum. Ergo ob uitanda haec damna, obligatus es nuncium, vel Datarium de reuocatione monere.

12 Verum si antequam nuncium, vel Datarium de reuocatione moneas, ipse Datarium litteras à te missas recognoscit, & approbat: censio recognitionem, & approbationem acceptationis validam esse, non obstante reuocatione non intimata: sic optimè, & eruditè firmat Gonzal. gl. 63. m. 48. motus ratione decidendi textus in elem. 1. de renunciati. ubi statuitur cessationem beneficij tenere, quousque reuocatio illius fuerit intimata, ut illusio, & variatio in personis ecclesiasticis vitetur. Cum igitur ex non intimata reuocatione acceptationis alternatiuae sequatur illusio Datarij, & non leue Pontifici in beneficiis prouidentis praedudicium, dicendum est acceptationem alternatiuae firmam esse, quousque reuocationis illius fuerit data notitia. Cum vero virges, facta reuocatione non intimata, non est acceptatio, esto fuerit negandum est, quia acceptatio firma persistit, neque valet ab acceptante reuocari, quousque reuocationem notificet.

§. V.

Quando cesset gratia alternatiuae.

- 1 Cessat, si ad alium episcopatum translatus sit.
- 2 Cessat morte Pontificis.
- 3 Cessat renunciatione illius, si à Pontifice acceptetur.
- 4 Cessat denique si in prouisione beneficiorum ad Pontificem pertinentium te introritas.
- 5 Ad hanc amissionem requiritur sententia declaratoria criminis.
- 6 An ad hanc amissionem alternarij requiratur quod Pontifex, vel eius Datarium amissionem acceptet? Proponitur affirmatiua pars.
- 7 Negatiua est verior.
- 8 Si amissionem alternatiuae tenetur Pontifex monere.

9 Quoties ex ignorantia probabilis beneficia reseruata prouident, non amittit alternatiuam.

1 Vltimum quod circa hanc gratiam alternatiuae & explicationem regulae 8. Cancellariae explicandum proponimus, est quando gratia alternatiuae acceptata, & recognita cesset. Quia in re certum est cessare, si ad alium episcopatum translatus sit, quia solum pro illo acceptati. Garcia 5. pari. de benef. cap. 1. n. 484. Gonzalez 58. à n. 18.

2 Secundo est certum cessare alternatiuam morte Pontificis; quia alternatiua est quidam personalis contractus, & mortua obligatio inter Pontificem, & episcopum; idcirco quilibet pereunte extinguitur. Item morte Pontificis regulae Cancellariae cessant, ut dictum est, & specialiter de hac regula 8. constat ex illis verbis, *ad sua voluntate beneplacitum*. Ergo cessat alternatiua. Gonzalez *supra* n. 17. cum Nauarr. *concl.* 31. n. 2. de praebend.

3 Tertio cessat alternatiua renunciatione illius, si à Pontifice acceptetur; quia cum ex mutuo Episcopi, & Pontificis consensu habita est, ex eisdem causis cessare debet, *leg. nihil est iam naturale. ff. de Reg. iuris*. At Pontifex, seu Datarium non tenetur hanc renunciationem acceptare, sed illam reiecte poterit, si causa legitime huius renunciationis non proponatur. Quia potius ex voluntate Pontificis, quam ex tua alternatiuae extinctio, & dissolutio pendet: est enim per alternatiuam iam Pontifici questum, quod tu tollere, aut diminuire neque tuo repugnant. Extincta vero alternatiua, eo quod Pontifex, vel Datarium renunciationem illius à te factam admisit in libro Datariae, ubi episcopi acceptantes alternatiuam describuntur ad marginem illius partis, ubi tu eras scriptus, cessato, seu renunciatio apponitur manu Datarij subscripta. Gonzalez gl. 58. à num. 14. *Et seqq.* Garcia 5. p. de benef. cap. 1. num. 484.

4 Quarto & praecipue cessat ipso iure alternatiua, si episcopus se introritas in prouisione beneficiorum, quae per hanc regulam, vel alias sedi Apostolicae reseruata sunt, aut illorum prouisioni impedimentum quoquo modo praestiterit ne debitum effectum consequatur, sic expressè in *supradicta* regula.

5 Circa hanc cessationem, quae est in penam delicti commissi, est grauis inter doctores controuersia, an episcopos culpabiliter se introritas in prouisione beneficiorum rectorum, ita alternatiuam amittat ante sententiam declaratoriam criminis, ut non possit virtute illius beneficia in mensibus alternatis vacantia prouidere: Et omnis variis opinionibus, & quibus late epimus. *Tract. de legib. dispart. de lege penali, & criminante. Et tract. de iude. dispart. de penis s. temporalibus hereticorum*, dicendum est ex doctrina ibidem fundata prouidere episcopum posse beneficia, quia nullus tenetur esse executor grauis poenae sibi impositae; si autem ob delictum commissum obligaretur ab usu alternatiuae abstinere, obligaretur sane poenam meritam in se exequi, quod est durissimum. Item in peccato benignior interpretatio, quoad fieri potest, facienda est. *Leg. interpretatio 42. Et ff. de penis. c. in penis de regulis iuris 6.* Ergo priuatio alternatiuae imposita ipso iure delicto, explicari debet de delicto per sententiam declarato, & tradit Rota in via praetoriorum. Vicen. 14. Decemb. 1592. coram D. Bartheo relata à Garcia 5. pari. de benef. cap. 1. num. 741. Neque obstat, quod ibidem regula subiungit collationes virtute alternatiuae factas nullius esse inuicem, & momenti: quia eodem modo explicandam est, nullius inquam esse momenti, post delicti declarationem, secus ante illam.

6 Facta declaratione adhuc est dubium, an ad amissionem alternatiuae requiratur, quod Pontifex, vel eius Datarium amissionem approbet, & acceptet. Et ratio dubij est; quia ea quoque in fauorem alicuius ipso iure annullantur, & irritantur, effectum non habent, quousque ipse annuat irritationi, ut videtur est in contractu pupilli absque debita solemnitate, in emptione rerum Ecclesiae absque debita solemnitate, in emptione committente caducitatem, & aliis pluribus exemplis congestis à Gonzalez gloss. 56. à num. 48. Sed hac alternatiuae priuatio inducta est tum in odium Episcopi, contrauentum reuocationi, tum in fauorem sedis Apostolicae. Ergo abique huius consensu effectum habere non debet. Deinde si ex sola contrauentione per iudicem declarata amitteres alternatiuam, facile tibi esset ab ea recedere, & ad mensis ordinarios redire prouidendo de reformatis, & sic Pontificem illuderes, & in illi questum derogares, & ex tua malicia commodum reciperes. Praeterea, si absque Pontificis, vel Datarij scientia, & approbatione amitteres alternatiuam, & ea amissa ad mensis ordinarios redires, Pontifex defraudaretur in prouisione sibi debita; quia non prouideret in mensibus alternatis, eo quod ignoraret sibi competere, & deinde prouideret in mensibus ordinarij Martij, & Septembris, putans sibi pertinere. Ne igitur haec inconuenientia sequatur, dicendum videtur, amissionem alternatiuae non esse effectum habituram, quousque Pontifex, vel Datarium amissionem approbet. Et ex hac doctrina iustum prouisum ab ordinario in mensibus Martij, vel Septembris, allegare non posse pro iustificanda sua gratia ordinarij amissionem alternatiuae, ob contrauentionem reuocationis, neque ipsam ordinarij

DE
CAS
PAL
LII

ordinarium id ipsum allegare posse, quia non amittitur, quousque Pontifex, vel Datarum annuat amissioni.

7. Ceterum veritas existimo hanc approbationem non esse necessariam, sed eo ipso quo declaratus est reservationem violasse, alternativa priuatis cum effecta à puncto delicti commissi, sic docet Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloss. 5.6. num. 12.4. Garcia. 5. p. de benef. cap. 1. num. 746. Ratio est, quia satis hæc voluntas Pontificis declarata est per legem: cum enim in præfata regula dixerit episcopum reservationem contrauententem eo ipso priuatum existere gratia, & beneficio acceptatur, satis suam voluntatem declarauit. Vi quid ergo noua declaratio opus est; secus vero procedit, cum in fauorem alterius à legitimitate annullatio est per legem inducta, quia tunc eius consensus prærequiritur, cum per legem expressus non sit.

8. Aduerto tamen sic amissionem alternativam obligatum esse Pontificem, vel eius Datarum de amissionis monere, ne inconuenientia in ratione dubitandi proposita infirmentur. Interim autem quod non mones, censete non posse in Mensibus Martii, & Septembris aliis ordinariis prouidere, quia cum Pontifex legatus sit amissionis alternativæ, priuati non debet facultate prouidendi sibi competere iure reservationis. Garcia 5. p. de benef. cap. 1. n. 749.

9. Secundo aduerto, quoties ex ignorantia probabili reservationis, & supradicta pena amissionis alternativæ excusaris, quia hæc per se in eum culpam supponit. Glossa in cap. si beneficia de prouid. lib. 6. verbo si culpa. & in cap. cum venerabilis de consuetud. in prin. Gonzalez gloss. 56. à n. 128. Garcia 5. p. de benef. cap. 1. n. 752.

PUNCTVM XXIV.

Quæ beneficia vltra supradictas regulas reservationi subfint

- 1 Nulla est alia reservatio, nisi imposita in penam aliquorum delictorum, & qua hæc sit.
- 2 Hac beneficiorum vacatio indiget delicti declaratione
- 3 Beneficia deuoluta, seu litigiosa non sunt proprie reservata.

1. Præter supradictas reservationes nullam aliam inuenio per legem sanctam, nisi illas, quæ apponuntur in penam aliquorum delicti commissi. Ob crimen enim hæresis vacat ipso iure beneficium, & sedis Apostolicæ referuatur ex cons. Pij. V. quæ incipit, Cum ex Apostolatus, data Romæ 6. Kalend. Februarij 1566. Item vacat beneficium ipso iure, & sedis Apostolicæ referuatur ob crimen simonice ex constitutione Pauli III. quæ incipit, Sanctissimus. Quod à fortiori procedit in simonia confidentiali, ob quam non solum beneficium sic obtentum, sed etiam omnia illa quæ confidentialiter obtinebat tempore commissi delicti referuatur, iuxta constitutionem Pij. IV. incipientem, Romanus Pontifex, & constitutionem Pij. V. incipientem, Inolerabilis. Præterea beneficia parochialia, in quorum collatione seruata non fuerit forma præscripta à concilio sedis Apostolicæ referuatur ex cons. Pij. V. incipiente, In conferendis. Deinde referuatur beneficiis ob non factam publicationem resignationum, iuxta formam præscriptam in cons. Greg. XIII. incipiente, Hamano vix iudicio. Item referuatur beneficia offendens litigantes in curia Romana, & eorum iudices, advocatos, notarios, testes, & procuratores, ex cons. Alexand. V. I. quæ incipit, In emmentia. Item referuatur beneficia collata personis inhabilibus, ex aliquo privilegio à sede Apostolica concessio, vel ex statuto à Pontifice confirmato, vt si esset statutum à Sede Apostolica confirmatum, excludens à beneficiis descendentes ex sanguine infecto, vel ex hæresis condemnato, tu vero illis beneficium aliquid prouideres, nulla esset prouisio, & beneficium maneret Pontifici referuatum: habetur in cons. Greg. XIII. incipiente in ecclesia, sub data idibus Nouembris anno 1580. Item referuatur beneficia illorum, qui se ipsos pro aliis examinandos supponunt, vel pro consequendis beneficiis annuas pensiones offerunt, aut beneficia impetrant pro aliis, vt ab eis aliquid consequantur, vel quando pro se ipsos impetrant beneficia cum intentione illa resignandi, constat ex bulla 33. Pauli V. quæ incipit, Inter cetera, data 7. Nouemb. 1557. Deinde vacant beneficia, & Pontifici referuatur ob non delationem habitus clericalis, iuxta extr. ung. Sixti V. quæ est 92. in bullario nouo, tom. 2. pag. 693. Item vacant ipso iure beneficia, & sedis Apostolicæ referuatur, quæ Cardinalis vigore iudicium indultorum conuoluerunt, si ipsi beneficii circumstanti iuxta quatuor menses, & vltimontani intra octo nouas prouisiones à sede Apostolica non obtinuerint, licetque Apostolicis non expedierint, quia sic indultus Cardinalium habetur.

2. Aduertendum est horum beneficiorum vacationem, quia est in penam delicti commissi, locum non habere, quousque delictum declaratur, quia vt tract. de legib. late diximus, solum censetur, vt pote penæ medicinalis absque vlla declaratione indolis contrahuntur, reliquæ autem penæ etiam priuatiuæ hanc

declarationem prærequirunt, quæ retrahitur à puncto commissi delicti.

3. Dixi nullam aliam generalem reservationem à lege sanctam esse. Nam illa, quæ solet enumerari de beneficiis deuolutis, & de litigiosis, reservatio propria non est. Nam prouidens beneficia ob negligentiam primi collatoris ad se deuoluta non iure reservationis, sed iure deuolutionis, & supplens vices primi collatoris prouidet. Beneficia item litigiosa, esto tempore litis impediti sint ordinarij prouidere, lite vero finita prouident. Vide Gonzalez hæc omnia latius expendentem. gloss. 51. per rotam. Ang. Barbof. in 3. p. de potest. episc. alleg. 57. à n. 36. Azot. 2. p. instr. mor. lib. 6. cap. 34. post. medium. Aloysium Riccium resolut. 333.

PUNCTVM XXV.

De potestate legati à latere in beneficiorum collatione

- 1 Triplex legatus distinguitur.
- 2 Qualiter omnibus commissis sit potestas beneficia prouidendi.
- 3 Legatus à latere omnia beneficia sua prouincia de prouisione ordinarij prouidere potest.
- 4 Beneficium monoculare de prouisione ordinarij collatoris potest legatus à latere prouidere.
- 5 An beneficia deuoluta ad prælatum possit legatus prouidere & proponuntur due sententia.
- 6 Resoluitur distinctio apposita.
- 7 Beneficia deuoluta ad episcopum ob negligentiam prælatis exempli prouidere legatus potest, si sunt in prouincia.
- 8 Beneficia sua prouincia deuoluta ad Sedem Apostolicam prouidere legatus potest.
- 9 Legato non currit tempus ad prouidendum.
- 10 Non potest conferre beneficia vacantia in mensibus ordinarij alternativæ gaudentis.
- 11 Nec beneficia iuris patronatus laici, aut ecclesiastici, mixti, secus ecclesiastici.
- 12 Qualiter potest legatus à latere canonicum supernumerarium creare.
- 13 Spectata Tridenti, creati non potest canonicis supernumerariis.
- 14 Non potest legatus beneficia reservata prouidere.
- 15 Neque beneficia electiua.
- 16 Beneficia vacatura referuare potest, etiam in fauorem certæ personæ, spectato iure antiquo, secus Tridenti.

1. Potestas Pontificis explicata subsequitur explicanda legati potestas: quia eius vices gerit. Triplex genus legatorum doctore assignant. cum glossa in cap. 1. de officio legati in 6. Alij sunt legati à latere, alij nati, alij nuncij seu missi. Legati à latere, qui semper Cardinales sunt, dicuntur; quia ex latere Pontificis, cui assistunt, mittuntur ad aliquam prouinciam nomine ipsius gubernandam, vel aliqua gratia negotia tractanda: legati nati sunt quidam Præsules, qui ratione ecclesiasticarum, quibus præsunt, munus & officium legati obtinent, eaque de causa dicuntur nati; quia cum ecclesiæ præfectura nascuntur. Hi sunt Archiepiscopus Cantuariensis, Rhemensis, Taliburgensis, Toletanus, & alij qui in suis prouinciis primates existunt, Legati Nancij seu missi dicuntur Antifites, qui ob aliqua negotia gerenda, vel causas aliquas decidendas ad curias principum mittuntur: sic communis sententia cum Glossa in cap. 1. de officio legati in 6.

2. Omnes hi legati proprie legati sunt; quia nomine Pontificis legatione funguntur. Glossa in cap. statutum, verbo à sede Apostolica, de rescriptis, in 6. & cap. privilegium, de verborum significat. eodem lib. Sed eorum iurisdicctio & potestas diuersissima est, præcipue in ordine ad beneficiorum collationem. Nam legati à latere potestatem habent beneficia suæ prouincia ad quam mittuntur conferendi, eo ipso, quo legati eriguntur, cap. 1. de officio legati in 6. cap. si sede de prouid. in 6. cap. dilectus, de officio legati, cap. dilectus, de iure patronat. & alij. Ceteri vero legati ex vi legationis hac potestate carent, nisi aliunde eis specialiter committatur, cap. 1. de officio legati, in 6. cap. litteras, de suspensa negligent. prælatis: eaque de causa hæc potestas, quam habent legati à latere, est potestas ordinarij quia eorum officio, & legationi præcellenti annexa est à iure communi. Sic Gambar. lib. 3. de potest. legati num. 31. Gigas de pensionib. quest. 5. num. 18. & 21. Garcia 5. p. de benef. r. 3. a. num. 5. Sed isto hæc potestas ordinarij sit quia tamen naturalis non est, sed naturalis superaddita, ideo non est extendenda, sed limitanda. Glossa in dem. 2. de officio ordinarij, Callador. decis. 5. n. 3. & n. 11. decretis, & rescriptis. Garcia supra, num. 9. Contra potestas alij legati, qui non sunt à latere, commissis; quia ex speciali commissione, & non à iure, neque ex virtute officij & legationis habitura delegata, & non ordinarij nuncupati debet.

3. Sed inquires, ad quæ beneficia legati à latere potestas extenditur? Respondeo ad omnia beneficia vacantia in sua prouincia